

Bijlage M1: Beschrijving Perceel 1 NELI-S

Gegevens Inschrijver	
Uniek identificatienummer:	01-NELI-S
Interventie	
Titel Interventie	NELI-S
Onderwijssector(en) Interventie	☐ Voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs (vmbo) ☐ Praktijkonderwijs (pro) ☒ x Speciaal onderwijs (so) (inclusief sbo) ☐ Voortgezet speciaal onderwijs (vso)

BC1a. Geef een beschrijving van de Interventie

Geef een duidelijke beschrijving van de Interventie. Besteed hierbij aandacht aan de volgende onderdelen:

- Definitie van de Interventie
- Doelen en doelgroep van de Interventie
- De aansluiting van de Interventie bij de doelgroepen en doelen van de Prijsvraag

Definitie

NELI-S is een taalverrijkingsprogramma voor jonge kinderen (4- t/m 7-jarigen) in het sbo en cluster 3 en 4. Het is bedoeld om snel en betrouwbaar de mondelinge taalvaardigheid in beeld te brengen en te monitoren, mogelijke TOS-problematiek te signaleren en om taalachterstanden bij een deel van de kinderen fors te verminderen.

De interventie ziet er op hoofdlijnen als volgt uit:

1. **Afname van de Taalscreen (een Nederlandse vertaling van de Languagescreen)**

Bij alle jonge kinderen wordt de Taalscreen afgenomen: een app waarmee in heel korte tijd (10 min) en op betrouwbare wijze de mondelinge taalvaardigheid in beeld wordt gebracht. Daarmee komen eventuele taalachterstanden in beeld en wordt mogelijke TOS-problematiek gesignaleerd. De screen kan worden afgenomen door een niet-lesbevoegde, zoals een onderwijsassistent. Er is een korte instructie voor nodig.

2. **Een 'drie-stromen-vervolg' op basis van de uitkomsten van de Taalscreen:**

2.1 de taalzwakste kinderen volgen NELI-S – tutoring

De kinderen met de zwakste scores gaan het NELI tutoringprogramma volgen.. Afwisselend in kleine groepjes (max 4 kinderen) en individueel, bieden speciaal getrainde tutors 20 weken driemaal per week small group tutoring (SGT) en tweemaal per week high dosage tutoring (HDT) om de achterstand in woordenschat en mondelinge taalontwikkeling in te lopen. De sessies zijn grotendeels opgebouwd rond: woordenschat (actief en passief) en -luister- en spreekvaardigheid (door discussie, verhalen creëren en samenvatten). Tutors volgen een intensieve online-training over de basisprincipes van taalontwikkeling en de opzet en uitvoering van het programma (2 dagdelen). Zij ontvangen daarnaast bij hun eerste tutor-groep tweemaal coaching van onze 'jonge kind-experts': aan het begin meer praktische coaching over het materiaal, halverwege coaching op de kind-tutor-interactie. Het NELI-programma is ingebed in de schoolorganisatie. Dat wil zeggen: leerkrachten zijn op de hoogte van de werkwijze en ondersteunen de tutors. Een schoolcoördinator ondersteunt de implementatie (beide ontvangen een training van 1 dagdeel). Het programma omvat concreet: een beschrijving en verantwoording van de methodiek, een handleiding, materiaal voor de groeps- en individuele sessies (w.o. kaarten met illustraties, een pop e.d.), en de online-trainingen voor tutors, leerkrachten en coördinatoren.

Een belangrijke pre voor Nederland is dat de tutoring uitstekend ook door onderwijsassistenten kan worden uitgevoerd (er is geen lesbevoegdheid nodig, wat gezien de huidige personeelstekorten een groot voordeel is).

2.2 Extreem achterblijvende en disharmonische uitkomsten worden ingebracht in het interne zorg-overleg

In het sbo en overig so is al veel informatie beschikbaar over de ontwikkeling van het kind, meestal ook logopedisch en psychologisch onderzoek. Nederlandse so-experts (logopedisten en hoogleraren TOS en Logopedie) beschouwen de Taalscreen als een waardevolle aanvulling hierop, omdat het specifiek de 'mondelinge taalvaardigheid' heel betrouwbaar in beeld brengt. Een voor taal- en leesontwikkeling zeer belangrijk domein. En omdat de app niet door een getraind onderzoeker of logopedist hoeft te worden afgenomen, maar door een niet-lesbevoegde, bv een onderwijsassistent, scheelt dit logopedisten veel tijd, die zinvoller aan behandeling kan worden besteed. Met de

Taalscreen wordt een aanvullend beeld verkregen op de reeds bij de s(b)o-school beschikbare informatie over het kind. Dit blijkt de signalering van TOS-problematiek te kunnen vervroegen en verscherpen en daarmee eerder tot benodigde spraak- taal-behandeling te kunnen leiden.

2.3 de overige kinderen volgen het reguliere onderwijsaanbod (incl het reguliere taalonderwijs).

De overige kinderen volgen het reguliere onderwijs en krijgen geen aanvullende aanpak.

3. Opnieuw afname van de Taalscreen

Nadat de tutoring is afgerond wordt bij alle kinderen opnieuw de Taalscreen afgenomen. De school ontvangt een terugkoppelingsrapportage per kind, per groepje kinderen (of de tutoring groep(en)) en voor de hele klas/groep. Hierbij komt de ontwikkeling van de kinderen in beeld. Geconstateerd kan ook worden in hoeverre de tutoring achterstanden heeft verminderd en in hoeverre de hele groep vordert. Dit biedt gerichte informatie voor vervolgaanpak. Gestagneerde ontwikkeling van een kind wordt ingebracht in het zorgoverleg van de school.

De duur van het programma (stap 1 t/m 3) bedraagt 24 weken (waarbinnen de 20 weken NELI tutoring).

NELI-S is de vertaling naar het Nederlandse van het Britse NELI en de Languagescreen. NELI is 15 jaar geleden ontwikkeld aan de Oxford University (prof. Hulme en Snowling), herhaaldelijk bijgesteld en diverse malen geëvalueerd, met zeer positieve uitkomsten. Het wordt in GB, bv in de EEF-Toolkit, als 1 van de meest (kosten)effectieve aanpakken beschouwd om achterstanden (zowel door deprivatie als TOS) te bestrijden. NELI wordt nu zeer grootschalig ingevoerd in GB: de bedoeling is op 50% van alle reguliere en speciale scholen. Vanaf 2021 is NELI door ons, met een team van praktijk- en wetenschappelijke experts (of professoren universiteiten Oxford en Utrecht), vertaald in het Nederlands. We hebben pilots uitgevoerd op een aantal scholen, met procesonderzoek door de UU. NELI is als prijswinnaar naar voren gekomen uit de NRO-Call 'Prijsvraag Effectieve Interventies in po en vo' en wordt in dat kader in 2023/24 landelijk geëvalueerd: op 30 tot 40 basisscholen.

De Languagescreen is in GB later ontwikkeld, zo'n 5 jaar geleden, door dezelfde Oxford-wetenschappers. Uit een uitgebreide effectevaluatie in GB (193 scholen, 6.000 leerlingen) bleek dit een effectief instrument om leerlingen met taalproblemen te identificeren en om taalvorderingen te volgen. Uit een inventarisatie onder so-praktijkbetrokkenen en -wetenschappers in NL blijkt dit een belangrijke aanvulling op de huidige observatie- en 'test'-instrumenten. Omdat de screen 'mondelinge taalvaardigheid' in beeld brengt (een essentieel taaldomein) en daarnaast zeer betrouwbaar is (itt veel observatie-instrumenten), in heel korte tijd en door een 'ongetraind', ook niet lesbevoegd, personeelslid kan worden afgenomen (bv een onderwijsassistent).

De Languagescreen is recent door ons team vertaald in het Nederlands naar de Taalscreen en wordt momenteel gepilot op vier scholen (in bovengenoemde landelijke effect-evaluatie wordt de Taalscreen gebruikt als selectie-instrument voor NELI tutoring). Zie aanvullend hieronder een beschrijving van doelen en doelgroep.

Doelen en doelgroep. En aansluiting doelen en doelgroep bij Prijsvraag

In Groot-Brittannië worden de Languagescreen en tutoringprogramma NELI inmiddels door bijna 1 miljoen kinderen gevolgd. Zowel kinderen uit het reguliere basisonderwijs als uit het speciaal onderwijs. NELI is ontwikkeld juist voor kinderen met de zwakste taalvaardigheid. Er blijken in GB dan ook heel weinig kinderen met taalproblemen die er niet aan kunnen deelnemen. In GB blijkt de aanpak ook effectief voor veel kinderen met relatief veel 'zorgproblematiek', zoals concentratie- en gedragsproblemen en ASS-problematiek. Alleen bij heel zware gedragsproblemen of zintuiglijke beperkingen is deelname niet mogelijk. Voor de Nederlandse versie geldt hetzelfde. Met een team van Nederlandse so-experts (of hoogleraren logopedie, TOS en ontwikkelingsproblemen, sbo-directielid, cluster 1, 2, 3 en 4-experts, een logopedist en leerkracht) hebben we de bruikbaarheid voor de diverse typen van het so in Nederland geïnventariseerd. De aanpak wordt door deze experts als zeer geschikt beschouwd voor het sbo en cluster 3 en 4. Niet voor cluster 1 en 2 vanwege met name de te forse zintuiglijke beperkingen.

De doelgroep voor Nederland voor NELI-S zijn dan ook alle jonge kinderen (van 4 t/m 7 jaar) in:

- het sbo (ruim 260 scholen met ruim 35.000 kinderen; waarvan naar schatting 12.000 4-7-jarigen);
- Cluster 3 'lich./geest. gehandicapt/langdurig zieken' en 4 'psychische stoornissen en gedragsproblemen' (ruim 260 scholen met ruim 26.000 kinderen, waarvan naar schatting 9.000 4-7 jarigen), uitgezonderd de meest zwaar gehandicapten of de extreme gedragsstoornissen.

Ofwel, het overgrote deel van de jonge kinderen in het speciaal onderwijs (cluster 1 en 2 zijn veel kleiner).

De Taalscreen (de Languagescreen) is voor al deze kinderen waardevol. Het NELI-S-tutoringprogramma voor naar schatting de helft van de kinderen.

Met NELI-S nemen we de doelstellingen en werkwijze van het Britse NELI en de Languagescreen op hoofdlijnen over, aangepast aan de Nederlandse context. De belangrijkste doelstellingen zijn:

1. Het op jonge leeftijd, op een snelle en betrouwbare manier in beeld krijgen van taalachterstanden en mogelijke TOS-problematiek op het vlak van mondelinge taalvaardigheid. Volgens de door ons geraadpleegde Nederlandse experts op het vlak van TOS, Logopedie, Taalontwikkeling en Pedagogiek (waaronder 3 hoogleraren) is het in beeld brengen en monitoren van mondelings taalvaardigheid een belangrijke aanvulling op de huidige

taaltesten en taal-observatiesystemen (zoals de Celf-testen, of observatie-instrument ELS). Waarmee een completer beeld ontstaat van taalachterstand en mogelijke TOS-problemen. En daarmee behandeling eerder kan plaatsvinden.

2. het versterken van de mondelinge taalvaardigheid en de woordenschat van de kleuters; als basis voor het volgen van onderwijs (en van belang voor psychosociale ontwikkeling en welbevinden), middels het tutoringprogramma. Mondelinge taalvaardigheid kan worden versterkt door gerichte en specifieke training. De tutoringssessies zijn grotendeels opgebouwd rond: woordenschat (actief en passief) en -luister- en spreekvaardigheid (door discussie, verhalen creëren en samenvatten). De tutoring is sterk doelgericht en gebaseerd op kennis uit onderwijsonderzoek.

3. In GB blijkt NELI (met daarbij de Languagescreen) naast forse vermindering van taalachterstand en vroegere signalering van TOS-problematiek, ook te leiden tot positieve gedragsverandering: tot betere concentratie en positiever 'leergedrag' (West e.a., In: JSP 92 (2022) 334-345). Voor de Nederlandse versie mag eenzelfde effect worden verwacht.

Wat betreft de Pijlsvraagdoelen en -doelgroep is NELI-S dus gericht op (vrijwel) alle jonge kinderen tussen de 4 en 7 jaar in het sbo en cluster 3 en 4 (zie de doelgroepomschrijving hierboven). Ofwel, het grootste deel van alle jonge kinderen in het Nederlandse speciaal onderwijs (cluster 1 en 2 zijn veel kleiner). Doel van de pijlsvraag zijn interventies die de ontwikkeling van kinderen bevorderen en vertraging terugdringen. NELI-S is hier sterk op gericht: eerder signaleren, beter in beeld krijgen van mondelinge taalontwikkeling, een kennisonderbouwde drie-stromen-aanpak tav de screenuitkomsten en een zeer gerichte aanpak om middels tutoring de taalontwikkeling fors te verbeteren. Het betreft zowel een sterke impuls aan cognitieve ontwikkeling (mondelinge taalvaardigheid), als aan sociaal-emotionele ontwikkeling. Achterblijvende taalontwikkeling kan leiden tot sociaal-emotionele- en gedragsproblematiek. Daarnaast blijkt in GB de aanpak tot 'gedragsverbetering te leiden': waarschijnlijk vanwege de kleinschalige tutoring-aanpak verbetert de concentratie en leidt het tot rustiger gedrag in de klas (West e.a., In: JSP 92 (2022) 334-345).

Klik hier om tekst in te voeren.

BC1b. Geef een beschrijving van de verwachte impact van de Interventie

Geef een duidelijke beschrijving van de verwachte impact van de Interventie. Besteed hierbij aandacht aan de volgende onderdelen:

- *De probleemstelling, hoe dit probleem zich in scholen manifesteert en op welke wijze een goede match tussen het probleem en de gekozen aanpak kan worden gewaarborgd*
- *De onderbouwing van (veronderstelde) werking van de Interventie met een theorie en/of (praktijk)redenering*
- *De wijze waarop de Interventie bijdraagt aan het opbouwen van nieuwe kennis en het creëren van meerwaarde voor scholen in het vmbo, pro of (v)so*

De probleemstelling, de manifestatie ervan en de match tussen probleem en aanpak

Taalachterstanden van kinderen vormen een groot probleem in het onderwijs en zeker ook in het so. Zowel wat betreft klassieke blootstelling-achterstanden naar lage SES (allochtoon en autochtoon), als extra opgelopen taalachterstanden agv Corona, als achterstand door TaalOntwikkelingsstoornissen (zie bv de Staat van het Onderwijs, 2020, over taalachterstand in het so). We weten uit onderzoek dat dergelijke achterstanden het best zo vroeg mogelijk kunnen worden aangepakt. Het NELI-S-programma is erop gericht om bij jonge kinderen een vroeger en betrouwbaarder beeld te krijgen van hun taalontwikkeling en om de momenteel vaak forse taalachterstanden sterk te verminderen. Het kan het werk van de so-leerkracht bovendien in aanzienlijke mate verlichten/ontlasten, omdat de kinderen met de grootste taalachterstand gericht worden bijgespijkerd door een extra kracht, door de tutor (dit kan goed een onderwijsassistent zijn).

NELI-S is gebaseerd op het Britse NELI en de Languagescreen. NELI wordt in GB momenteel grootschalig uitgerold: op 50% van alle scholen, inclusief een groot aantal 'speciale scholen'. NELI is in GB geëvalueerd tijdens drie randomised control trials. De laatste en grootste, in mei 2020 met 193 scholen. De uitkomst daarvan, was dat kinderen die deelnamen aan NELI, een progressie van +3 maanden maakten in hun mondelinge taalvaardigheid, in vergelijking met kinderen die niet deelnamen. Dit onderzoek kreeg een vijf-sterren waardering van EEF. Dat betekent dat de resultaten worden gekwalificeerd als zeer overtuigend. Niet-Engelstalige kinderen profiteerden in gelijke mate van de interventie als van huis uit Engelstalige kinderen. En kinderen met allerlei typen taalachterstand, zowel taaldeprivatie als TOS-problematiek, profiteerden ervan.

Deze evaluatie maakt NELI een zeer effectief programma voor het versterken van mondelinge taalvaardigheid in het Nederlandse sbo en cluster 3 en 4. De verwachting is dat met NELI-S vergelijkbare resultaten kunnen worden geboekt (een beoordeling van de door ons samengestelde so-expertgroep). Immers de opzet van het programma en de Nederlandse context, zijn goed vergelijkbaar met de Britse (op voor opbrengsten relevante variabelen). Een ander heel belangrijk voordeel voor Nederland is dat niet-lesbevoegden de screening en tutoring effectief kunnen

uitvoeren, zeer belangrijk gezien het huidige personeelstekort (ingeschat op ruim 11% in het (v)so (Adriaens e.a., 2021)).

De onderbouwing van de werking van de interventie

NELI-S richt zich vooral op de taaldomeinen woordenschat en mondelinge taalvaardigheid (luisteren en spreken). De opbrengst van NELI-S kan worden verklaard door de optelsom van vier sterk uitgewerkte principes, die in samenhang leiden tot de versterking van mondelinge taalvaardigheid:

1. Screening, monitoring en een Response-Instructie-aanpak

Vooraf worden alle jonge kinderen gescreend op hun mondelinge taalvaardigheid, op een snelle en zeer betrouwbare wijze. Dit is een belangrijke aanvulling op de huidige testen en volgsystemen die worden gebruikt in het so, aldus de experts. De uitkomsten van de screen kunnen direct worden gebruikt in een three-tiered model. De meest taalzwakke leerlingen worden geselecteerd voor deelname de NELI-tutoring. Mogelijke TOS-problematiek wordt in zorgoverleg besproken. Na afloop worden alle kinderen opnieuw gescreend en wordt daarmee heel direct de taalontwikkeling in beeld gebracht.

2. small group tutoring (SGT) en High Dosage Tutoring (HDT).

Tutoring is gerichte educatieve ondersteuning, een op een of in kleine groepen. Het is aanvullend bij het reguliere onderwijs en bedoeld om reguliere onderwijsactiviteiten te ondersteunen of aan te vullen (preventief en curatief). Het gaat om extra persoonlijk afgestemde aandacht en begeleiding van een kind, opdat 'inhaalbare achterstand', meestal zonder prestatiedruk, kan worden ingelopen. NELI combineert vormen van SGT (maximale groepsgrootte in so vier kinderen), maakt het mogelijk om van anderen te leren, bevordert motivatie en HDT (optimale verbinding tussen tutor en tutee, individuele afstemming). De effecten van tutorprogramma's zijn potentieel groot (mits goed beredeneerd en geïmplementeerd en afhankelijk van het domein). HDT is bij onderwijsinterventies effectief gebleken (soms meer dan voorschoolse educatie).

3. Kennisonderbouwd curriculum.

De aanpak richt zich vooral op de taaldomeinen woordenschat en mondelinge taalvaardigheid (luisteren en spreken). De woordenschatdidactiek is gebaseerd op de principes van 'robust vocabulary instruction' (Beck, McKeown & Kucan (2002)) en verder uitgewerkt volgens de didactische principes: voorbereiden, semantiseren, consolideren, controleren (Verhallen & Verhallen, 1994; Verhallen, 2009). Een ander belangrijk uitgangspunt is dat de taalproductie van kinderen wordt gestimuleerd. Dit sluit aan op de bevinding uit onderzoek dat jonge kinderen meer leren van praten dan van luisteren (Dickinson en Porsche, 2011), omdat praten een groter beroep doet op het taalleermechanisme van kinderen (Damhuis & Litjens, 2003), vooral als de gesprekken wat langer duren en kinderen aan het denken zetten (Siraj-Blatchford & Sylva, 2004). Doordat kinderen hun gedachten verwoorden tegenover de volwassene en tegenover elkaar doet de aanpak ook recht aan de sociaal-constructivistische visie van Vygotsky op de relatie tussen taal en denken, met name de gedachte dat 'taal wordt geleerd in interactie'.

4. Hoge implementatiekwaliteit.

Over het belang van implementatie zegt EEF: 'It doesn't matter how great an educational idea or intervention is in principle; what really matters is how it manifests itself in the day-to-day work of people in schools'. De aanpak stuurt de implementatiekwaliteit op de volgende wijze:

- getrainde en gecoachte tutors: het effect van de interventie hangt samen met de kwaliteit van de uitvoering van de tutorsessies. Tutors volgen een intensieve training over de basisprincipes van taalontwikkeling en de opzet en uitvoering van het programma (inclusief de Taalscreen). En ontvangen 2 maal individuele coaching.
- faciliteren: er is rekening gehouden met de toegenomen werkdruk van leerkrachten op so scholen. De afname van de Taalscreen en de tutoring hoeven niet door een lesbevoegde uitgevoerd, dit kan bv ook een onderwijsassistent zijn. Hoewel leerkrachten een rol hebben in de ondersteuning van de tutors, zijn ze niet per se actief betrokken bij de uitvoering. De draaglast voor scholen is relatief gering.
- inbedding in de schoolorganisatie: leerkrachten en schoolleiding volgen een deel van de training. De leerkrachten zijn op de hoogte van het programma en ondersteunen de tutor. De schoolcoördinator ondersteunt de implementatie. De coördinator ondersteunt en monitort de tutor (hier zijn strakke richtlijnen voor).
- verbinding met het reguliere onderwijsprogramma; de thema's uit de tutorsessies kunnen worden afgestemd met die van de lesmethode uit de klas.

Verder is zoals eerder vermeld geen bevoegde leerkracht/IB-er/onderwijsassistent nodig, om goede opbrengsten te behalen. Gezien de personeelstekorten op veel so-scholen een zeer belangrijk punt.

Opbouwen van kennis en meerwaarde voor de scholen

Met bijvoorbeeld de invloedrijke onderzoeksuitkomsten van de Heckman-curve en later de Heckman-equation is er al nadrukkelijk op gewezen: investeren in het jonge kind kan het meest lonen, het meest betekenen voor achterstandsbestrijding. Voor het Jonge Kind zijn weinig tutor-interventies beschikbaar, naast de reguliere VVE-programma's (in het programma Piramide is een tutoring-deel opgenomen, maar dit wordt weinig gebruikt.) Ook in het NPO-Keuzemenu is weinig terug te vinden voor het Jonge Kind. Het NELI-S-pakket (incl Taalscreen en gestroomde vervolgaanpak waaronder tutoring) levert scholen kennis op over:

- De mondelinge taalontwikkeling van de kinderen, problemen, achterstanden en ontwikkelingen op dit vlak;
- de bruikbaarheid en effectiviteit van small group en high dosage tutoring voor deze leeftijdsgroep;
- de opbrengsten van de door de school gevolgde aanpakken op het vlak van mondelinge taalvaardigheid. Zowel op kindniveau als op groepsniveau.

BC2a. Plan van aanpak – praktische uitvoerbaarheid

Geef een duidelijke beschrijving van het Plan van aanpak van de implementatie van de Interventie. Besteed hierbij in ieder geval aandacht aan de volgende onderdelen:

- *Planning*
- *De deelnamebereidheid onder scholen*
- *De externe randvoorwaarden (d.w.z. beschikbaarheid leerkrachten, tijd, ruimte, etc.)*
- *Capaciteit Implementatieteam Interventie (bij opgegeven maximaal aantal leerlingen)*

Planning

NELI is 15 jaar geleden ontwikkeld door wetenschappers van de Universiteit van Oxford, diverse malen geëvalueerd met zeer positieve uitkomsten en herhaaldelijk bijgesteld. Inmiddels volgen in GB bijna 1 miljoen kinderen dit programma op reguliere en special scholen. Met een team van praktijk- en wetenschappelijke experts en in samenwerking met Oxford hebben we het programma vertaald naar het Nederlandse basis en speciaal onderwijs. In het basisonderwijs voeren we dit programma al uit en in 2023/24 wordt een landelijke effectevaluatie uitgevoerd ihkv de NRO-Prijsvraag effectieve Interventies in po en vo. Het programma wordt ook als zeer bruikbaar geacht voor het sbo en cluster 3 en 4. De Taalscreen en NELI zijn juist gemaakt voor de zwakstscorende kinderen op taal en voor kinderen met uiteenlopende taalstoornissen.

We willen ten behoeve van de voorliggende Prijsvraag NELI-S in 2024/25 uitvoeren op 10 scholen: 4 sbo-scholen, 3 'cluster 3' en 3 'cluster 4' scholen. Met deze aantallen kan een goed beeld ontstaan van de bruikbaarheid van en de interesse voor het programma en de potentiële effectiviteit ervan. Per school zullen ongeveer 25 kinderen bij de Taalscreening (en het drie-stromen-vervolg) betrokken zijn en circa 8 kinderen (2 x 4) tutoring ontvangen. In totaal gaat het dus om circa 250 kinderen voor screening en circa 80 kinderen voor tutoring. We hebben de volgende planning gemaakt:

- Heden – juni 2023

We hebben een implementatieteam en wetenschappelijke staf ingericht met veel kennis van (interventies in) het so. De 3 so-typen (sbo, cluster 3 en cluster 4) verschillen sterk van elkaar qua leerlingen, gehanteerde testen en onderwijsaanbod. Voor ieder type hebben we een eigen Klankbordgroep (een adviserende taak) i.o.. Met 2 wetenschappers en 2 praktijkvertegenwoordigers uit de betreffende sector. We hebben geïnteresseerde deelnemers beschikbaar. Voor iedere sector werven we een school waarop het pakket in 2023/24 wordt uitgevoerd.

- Juni 2023 – januari 2024 (de periode tot het tekenen van een overeenkomst met het onderzoeksbureau)

We piloten NELI-S op 1 school uit ieder van de 3 so-typen. We laten procesonderzoek meelopen door de UU (ism Oxford). Op basis hiervan vindt fine-tuning van het pakket plaats. Dit is vergelijkbaar met hoe we dit in het reguliere basisonderwijs de afgelopen 2 jaar hebben gedaan. We overleggen met sleutelfiguren uit de sector, zoals vertegenwoordiging van de Sectorraad Gespecialiseerd Onderwijs (sbo en cluster 3 en 4) en de PO-Raad. We stellen een marketingplan (incl adressenbestand) op voor informatieverstrekking en werving van de scholen.

- Januari 2024 – juni 2024 (als de overeenkomst met het onderzoeksbureau is gesloten)

Uitvoering van het marketingplan. O.a.: informeren van ons brede netwerk via reguliere informatiekkanalen begin 2024 en doen een oproep doen om deel te nemen aan het onderzoek. Dit gaat om nieuwsbrieven en directe mails. We verzorgen per so-type informatieve en inspirerende webinars. Daarnaast gaat waarschijnlijk vanuit het NRO informatie uit naar diverse netwerken. En mogelijk kunnen de Sectorraden bijdragen aan bekendmaking. In nauw overleg met de onderzoekers wordt de implementatie voorbereid. Er zijn de nodige parallellen met het huidige traject voor de Prijsvraag po en vo. Vanaf begin 2024 stellen we een aanmeldprocedure in, voor de Prijsvraagimplementatie in 2024/25. De voordelen voor de scholen/de 'selling points' worden hieronder benoemd. Binnen het Implementatieteam hebben we ruime ervaring met dergelijke aanmeldingsprocedures voor interventies. Onderdeel is een Helpdesk en Informatiepunt voor de geïnteresseerden. Scholen ontvangen een NELI-S-informatiepakket, met o.a. Informatie aan de ouders, Informatie voor de MR en uitleg voor de school zelf. De deelnemende scholen ontvangen in april/mei 2024 concrete informatie over de implementatie en het onderzoek. Alle deelnemende scholen worden in april/mei 2024 bezocht door een lid van het projectteam en ontvangen voorlichting, kunnen vragen kwijt etcetera. Zo worden zij goed voorbereid.

- 2024 – 2025 (het uitvoeringsjaar)

Begin schooljaar 2024/25 worden de deelnemende 10 scholen opnieuw bezocht en worden per school concrete afspraken gemaakt over de interventie en over de onderzoeksactiviteiten. De data en activiteiten worden vastgelegd. Het materiaal en de instructies worden aangeleverd. In 2024/25 vindt NELI-S en het aanpalende onderzoek plaats op

de scholen. De interventie duurt 24 weken en kan in principe op ieder moment in het schooljaar worden gestart. Ten behoeve van het onderzoek zal de start wel in de eerste helft van het schooljaar liggen, zodat afronding binnen het schooljaar plaatsvindt. Deelnemers aan het onderzoek krijgen na afloop een aardige 'gesture', een cadeautje, als dank voor deelname, van het Implementatieteam.

De deelnamebereidheid

We constateren in het basisonderwijs veel belangstelling voor NELI. De potentieel hoge effectiviteit en de uitvoerbaarheid door onderwijsassistenten (denk aan de lerarentekorten) spelen hierin een rol. Ook zijn belasting voor de onderbouwleerkrachten en het overige schoolpersoneel relatief gering (zie ook bijlage I). Het Britse NELI-programma (inclusief de Languagescreen) blijkt in GB zowel bij reguliere scholen als bij 'speciale scholen' zeer gewild (momenteel nemen al bijna 1 miljoen jonge kinderen deel). Hetzelfde mag worden verwacht van het Nederlandse speciaal onderwijs. Uit een peiling van ons onder een 15-tal wetenschappers en so-praktijkbetrokkenen blijkt dat er grote belangstelling is vanuit het so voor de NELI_S-aanpak.

Voordeel voor de aan het onderzoek deelnemende scholen is dat zij:

- Over een instrument gaan beschikken (de Taalscreen) waarmee zeer snel en betrouwbaar de mondelinge taalvaardigheid van hun jonge kinderen in beeld wordt gebracht, door bv een ow.assistent. Dat levert de Logopedisten veel tijdswinst op. Mogelijke TOS-problematiek danwel deprivatie komt eerder in beeld.
- een (potentieel) hoog-effectief tutoringprogramma krijgen, waarmee de taalachterstanden fors verminderen en ook winst wordt geboekt op het vlak van concentratie en positief schoolgedrag. Voor de leerkrachten heel belangrijke voordelen. ;
- De kosten (de screen, het materiaal en trainingen) worden eenmalig vergoed vanuit de Prijsvraag.

Zij kunnen de interventie ook in de daaropvolgende periode uitvoeren, met het al beschikbare materiaal en de getrainde tutors en leerkrachten.

- Er is naar verwachting relatief weinig belasting door het onderzoek. Waarschijnlijk gaan door de onderzoekers bij de kinderen taaltestjes voor en na worden afgenomen. En worden er interviews of vragenlijsten afgenomen bij de betrokken tutor en de leerkracht.

Deze voordelen worden uiteraard onder de aandacht gebracht. De verwachting is dan ook dat de deelnamebereidheid groot zal zijn. Evenals de bredere belangstelling voor deze interventie (buiten het onderzoek om), ook in latere jaren.

Externe randvoorwaarden

Het NELI-S-programma wordt ingebed in de schoolorganisatie. We onderscheiden de volgende rollen:

Coördinator van school: verantwoordelijk voor de implementatie van het programma

Leerkracht onderbouw: stemt af met de tutor en ondersteunt die. En interpreteert tezamen met een IB-er de uitkomsten van de Taalscreen, vooraf en achteraf.

Tutor: verantwoordelijk voor directe uitvoering van de tutorsessies en afname van de Taalscreen in de klas.

Er wordt een uitvoerder opgeleid: de tutor. Dat kan een leerkracht zijn, maar niet per se. Ook een onderwijsassistent, een student of andere vrijwilliger, kan die rol vervullen. In een Tutoring-profiel worden de benodigde eisen geformuleerd. De eenmalige onlinetraining vraagt 2 dagdelen voor de Taalscreen en NELI tutoring. Meestal is er 1 tutor per school, soms 2, afhankelijk van de schoolomvang, capaciteit en het aantal te bereiken leerlingen. De tutor begeleidt de dagelijkse bijeenkomsten, gedurende 20 weken, met een groepje van max 4 leerlingen. Dat kost, inclusief voorbereiding en administratie ongeveer 5 uur per week (totaal 100 uur).

De afname van de Taalscreen vergt circa 10 minuten per kind. We gaan uit van circa 25 jonge kinderen in de school, ofwel in totaal zo'n 6 uur bij aanvang en 6 uur bij de na-screening.

- Daarnaast is er een schoolcoördinator die de implementatie coördineert, bij voorkeur een teamlid (tijdsinvestering beperkt). De coördinator volgt een training van een dagdeel (online)

- de onderbouwleerkrachten zijn op de hoogte en stemmen inhoudelijk af met de tutor (beperkte investering). Ten minste een leerkracht volgt eveneens een training van een dagdeel (online). Voor de selectie van de 4 meest taalzwakke kleuters worden de Taalscreen-uitkomsten gebruikt. Vervolgens dienen de ouders te worden geïnformeerd hierover door de leerkracht, benodigde tijd circa 1,5 uur in totaal.

Het is van belang dat het tutorprogramma niet 'los' staat van de school, maar wordt ingebed in de organisatie. De schoolcoördinator speelt daarin een belangrijke rol: deze ondersteunt en monitort de tutor.

Een volgens ons zeer belangrijke pre is dat het programma kan worden uitgevoerd door niet-lesbevoegde tutors, bijvoorbeeld een onderwijsassistent, en zo een aanvulling vormt op de personeelskrapte op veel so-scholen. De tutoring kan plaatsvinden in de klas zelf, maar ook op een andere plek in de school.

De ervaringen met het NELI-programma in GB en in NL laten zien dat de risico's wat de uitvoering van het programma betreft, beperkt zijn. Er ligt veel nadruk op de kwaliteit van de uitvoering, die zo goed mogelijk wordt geborgd door training en coaching van de tutors, inbedding in de schoolorganisatie (zie ook hierboven) en sterke ondersteuning vanuit de programmaleiding. De uitvoering van het programma is relatief eenvoudig; de tutorsessies vragen minimale voorbereiding en de belasting voor de schoolorganisatie is beperkt.

Capaciteit implementatieteam

We gaan uit van 10 scholen, waar bij zo'n 250 jonge kinderen de Taalscreen wordt afgenomen, vooraf en achteraf. Telkens dienen de resultaten te worden geïnterpreteerd en vindt de 'drie-stromen-indeling' plaats. Dit gebeurt door de school zelf. Een deel van de kinderen (naar schatting 80 kinderen (2 groepjes van max 4 kinderen per school) volgen het NELI tutoringprogramma. Dit wordt verzorgd door het personeel van de school. NELI-S wordt grotendeels uitgevoerd door personeel van de school zelf: de Taalscreening, de interpretatie ervan, het verzorgen van de tutoring. Het implementatieteam zorgt voor de materialen, de aanlevering van het materiaal, helpdesk en voor coaching. De trainingen vinden online plaats.

We hebben voor NELI en de Taalscreen een projectorganisatie ingericht waarmee honderden bo- en so-scholen in het hele land kunnen worden bediend. Aan ons team neemt de grootste begeleidingsdienst van het land deel, met vele jonge kind specialisten. De grootse educatieve dienstverlener heeft bovendien een eigen uitgeverij en cursusbureau die kunnen worden benut bij NELI-S. Materialen als het handboek, sessiemateriaal en attributen kunnen daar aangeschaft worden, en het cursusbureau kan trainingen van tutoren, leerkrachten en coördinatoren organiseren en (laten) verzorgen. En ons innovatiebureau zelf heeft meer dan voldoende capaciteit voor de benodigde taken. Uitvoering op 10 so-scholen, met onder andere circa 20 tutorgroepjes is geen probleem.

BC2b. Plan van aanpak – kwaliteit van het Implementatieteam

Geef een duidelijke beschrijving van het Implementatieteam van de Interventie (het type leden en de kwalificaties van de leden). Besteed hierbij in ieder geval aandacht aan het volgende:

- *Hoe het Implementatieteam ervaring heeft met of voor aanvang van de Opdracht getraind/opgeleid is om de Interventie te implementeren in de praktijk*
- *Op welke wijze het Implementatieteam ervaring heeft/zich flexibel op kan stellen richting de doelgroep van het vmbo, pro en (v)so*

Ervaring met implementatie in de praktijk. En ervaring met en flexibiliteit tav de doelgroep.

Voor de prijsvraag-implementatie wordt voortgebouwd op het projectteam dat de implementatie van NELI in het reguliere basisonderwijs verzorgd, met enkele extra so-aanvullingen:

- De projectleider van het team blijft dezelfde. Deze heeft een onderwijsachtergrond en ruim 20 jaar ervaring met de ontwikkeling en uitvoering van onderwijsinnovaties voor het Jonge Kind (ook in het sbo).
- Vanuit de grootste educatieve dienstverlener in NL werkt een expert mee op het vlak van vertaling van programma's uit GB en USA mee. En een ervaren expert op het vlak van bredere invoering van interventies in het speciaal onderwijs (in sbo, cluster 3 en 4);
- De ervaren projectmedewerker heeft voorheen oa als leraar in het bo en so gewerkt.
- Het team heeft verder een wetenschappelijke staf met een onderwijsadviseur/onderzoeker die een zeer brede expertise en netwerk heeft (scholen en landelijke sleutelfiguren) in cluster 3 en 4 en in het sbo, een taalexpert jonge kind en een hoogleraar 'Ontwikkeling Jonge Kind'. En de 3 Oxford hoogleraren (oa Taalontwikkeling, pedagogiek en TOS-problemen) werken mee.

We hebben daarnaast momenteel voor ieder van de 3 betrokken ow-typen (sbo, cluster 3 en 4) een aparte klankbordgroep (adviserende functie) in oprichting: met 2 wetenschappers (oa Ned hoogleraren TOS en Logopedie en een Lector) en 2 praktijkbetrokkenen uit de betreffende sector (directie, leerkracht, logopedist). Om zo ook zorg te dragen voor de specifieke fine-tuning van het pakket per ow-type.

De meeste senior-medewerkers uit het implementatieteam hebben een zeer ruime ervaring met kleinschalige en grootschalige (>100 scholen) interventies in het onderwijs (een deel van hen voert nu ook NELI en de Taalscreen in het basisonderwijs in). Allen hebben eerder met elkaar samengewerkt (in soms wisselende samenstelling).

BC3. Kosteneffectiviteit

Geef een duidelijke beschrijving van de kosteneffectiviteit van de Interventie (d.w.z. de verwachte baten ten opzichte van de kosten van de Interventie). Verwijs hierbij naar het Inschrijfformulier prijzen en tarieven (Bijlage L).

Het Britse Tutoringprogramma voor het Jonge Kind 'NELI' voor reguliere en speciale scholen hebben we vertaald naar de Nederlandse context. In Groot-Brittannië wordt NELI als 1 van de meest kosteneffectieve interventies beschouwd, zie de Toolkit van het EEF (Educational Endowment Foundation)

(<https://educationendowmentfoundation.org.uk/guidance-for-teachers/early-years> en https://educationendowmentfoundation.org.uk/projects-and-evaluation/projects/nuffield-early-language-intervention?utm_source=/projects-and-evaluation/projects/nuffield-early-language-intervention&utm_medium=search&utm_campaign=site_search&search_term=Nuffield).

Met de laagst mogelijke kostenscore (1 op de schaal van 1 tot 5), en een hoge 'Evidence strenght' (bewijs van effectiviteit; 4 op dezelfde schaal) en een behaalde leerwinst van +4 maanden (de 30 weken-versie wat meer, de 20

weken-versie wat minder). Daarom is momenteel in GB door de overheid een Fonds gefinancierd voor 350 miljoen pond, om NELI grootschalig in te voeren in GB. Met als doelstelling: invoering op 50% van alle scholen. Inmiddels zijn ongeveer 1 miljoen kleuters met NELI (incl de Languagescreen) aan de slag.

Wat betreft de kosten van NELI moet een belangrijke kanttekening geplaatst. In GB wordt dit uitgevoerd door zittend personeel (door TA's (Teacher Assistants)) en zijn er dus geen extra personele kosten aan verbonden. Voor Nederland zijn we hier ook van uitgegaan. In het so is het nodige personeel aanwezig dat het NELI-S-pakket kan verzorgen. Grote voordeel is dat dit ook door niet-lesbevoegden, zoals onderwijsassistenten, uitstekend kan worden uitgevoerd.

Afname van de Taalscreen kost per keer ca. 6 uur (voor 25 kinderen). De tutoring van een groepje van 4 kinderen duurt 20 weken, a 5 uur per week, dus in totaal 100 uren. De uitvoering van 1 NELI-S-programma met 1 tutoringgroep kost daarmee 112 uur aan tijdsinvestering.

De kosten van het programma bedragen in GB 1.200 pond (ofwel zo'n 1.360 euro). De tutor kan daarmee meerdere groepjes kinderen 'tutoren'. Anders dan in GB, hebben we in Nederland, in overleg met Oxford, twee maal coaching van de tutor toegevoegd, bij hun eerste groepje (bij aanvang en tussentijds; op basis van pilot-uitkomsten). Hiermee wordt de kwaliteit van uitvoering sterk ondersteund. Dit levert uiteraard hogere kosten op. Voor de berekening van de kosten per kind, gaan we in het rekenmodel ervan uit dat de getrainde tutor gemiddeld 4 groepjes van 4 kinderen kan trainen (in bv een jaar tijd).

We rekenen voor de aanschaf van NELI-S (incl de Taalscreen) 1,5 x de kostprijs van NELI in GB (gegeven de kleinere schaal): 2.000,- euro. Daar bovenop komen de eenmalige kosten voor de coaching, ca 1.000,- per tutor. Totale kostprijs bedraagt dus 3.000,- euro. Daarmee kunnen per school jaarlijks alle jonge kinderen meerdere malen worden gescreend (gemiddeld 25-50 op de so-scholen) en tutoring worden verzorgd aan zo'n 16 kinderen.

Tutoringprogramma's worden in het algemeen als hoog-effectief beschouwd. Het Britse NELI levert in de 20 weken versie een extra taalwinst op van 3 maanden. Dit is een zeer forse toename. Voor NELI-S mag een vergelijkbare opbrengst worden verwacht. Daar komt extra bovenop dat het een opbrengst op jonge leeftijd is (kleuterleeftijd). Er is veel onderzoek en evidentie dat een vermindering van taalachterstand op jonge leeftijd een stevige basis vormt voor de schoolloopbaan in de vervolgjaren en tot een hogere onderwijsdeelname op latere leeftijd. Er is veel internationaal en nationaal onderzoek dat toont dat investeringen in het jonge kind veel renderen, waar het achterstandsbestrijding betreft (zie o.a. De Heckman-equation, of de pre-COOL-onderzoeken of Pact-publicaties).

De kosteneffectiviteitsinschatting hangt uiteraard samen met de personele kosten. Echter, zelfs in de duurste variant, is o.i. nog steeds sprake van een zeer kosteneffectieve interventie. Er is sprake van een forse vermindering van taalachterstanden en ook nog eens op de zo belangrijke leeftijdsfase van 0-6 jaar. Een leeftijdsfase waarin investeringen het meest rendement kunnen hebben als het gaat om de latere maatschappelijke winst.

Maximaal aantal leerlingen (op basis van capaciteit Implementatieteam Interventie)	250
---	-----